Arenaplan for musikk, dans og teater 2025-2035

KGB dans & balletts «Nøtteknekker» i Bærum Kulturhus, foto Anette Asbjørnrød

BÆRUM KOMMUNE

Forord

Vi er alle en del av kulturlivet gjennom hele livet. Fra babysang på frivilligsentralen, teaterforestilling med Den kulturelle skolesekken på skolen, pianokonsert på seniorsenteret til solosang i begravelse i kirken. Kulturen er en stor del av hvem vi er som mennesker, hvordan vi er som samfunn, og den påvirker hvordan vi ser på verden rundt oss.

Felles for det meste av de kulturaktivitetene vi er del av i løpet av livet, er at den foregår i lokaler som ikke er bygd for kulturformål og ofte mindre egnet for bruken. Uten at bruker en gang er klar over det selv, før vi en sjelden gang opplever hvordan et godt egnet kulturlokale faktisk er. Norsk musikkråd sine kartlegginger viser blant annet at 80 prosent av lokalene som brukes til musikk er uegnet til bruken. Det samme kan sies når det bygges særlokaler for kultur, slik som Bærum kulturhus og Tanken Studios.

En av hovedgrunnene til at mesteparten av kulturlivets aktivitet foregår denne type lokaler, er at de stort sett benytter seg av lokaler i andre typer funksjonsbygg, slik som skoler, samfunnshus og seniorsentre. Disse bygges sjelden med egne særlokaler for kulturen, men det forsøkes heller å tilrettelegge for flerbruk av visse lokaler de ulike funksjonene har behov for. Slik som kantiner, møterom og forsamlingslokaler.

Når disse prosjekteres blir kulturens behov for lokaler ofte ikke prioritert, og det ender opp med mindre egnede lokaler til tross for gode intensjoner om at disse byggene også skal kunne brukes av kulturlivet. Andre ganger mangler fagkunnskapen om hva som gjør et lokale egnet for kultur, blant de som prosjekterer lokalene. Det betyr ikke at det ikke lar seg gjøre å tilrettelegge for gode kulturlokaler i andre funksjonsbygg, men det krever solid fagkompetanse på kulturens behov og tydelige prioriteringer i prosjektering.

Innholdsfortegnelse

KAPITTEL 1. INNLEDNING 1
Formålet med arenaplanen 1
Kulturens samfunnseffekter 1
KAPITTEL 2. HVA ER ET KULTURLOKALE? 3
Hva gjør et kulturlokale egnet? 3
Sambruk 4
Flerbruk 4
Parallellbruk 5
Øving, framføring og produksjon/prøvelokale 5
Hvorfor egnethet 5
KAPITTEL 3. FØRINGER FOR ARENAPLANEN OG UTVIKLING I KOMMUNEN 7
Lov om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd 7
Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa 7
Kommuneplanen 7
Temaplan kultur 8
Klimastrategi 2030 9
Befolkningsutvikling og fremtidige behov 9
Byutvikling Sandvika og Fornebu 11
KAPITTEL 4. STATUS FOR BÆRUM KOMMUNE 12
Framføringsarenaer 12
Kommunale framføringsarenaer 12
Private og kommersielle framføringsarenaer 16
Andre framføringsarenaer 16
Øvingslokaler 16
Øveriet i Sandvika 16
Fritidssentre 17
Kunnskapssenteret i Sandvika 18
Andre lokaler 19
Produksjonslokaler/prøvesaler 19
Teaterhuset på Emma Hjorth 19
Bærum Kulturhus og Kulturhuset Stabekk Kino 20

Nagelhus Shia Productions i Sandvika 20
Folkets Hus på Høvik 21
Kinoveien 2 21
Tanken Studios på Hamang 21
Skolen som kulturarena 22
Skolen som øvingslokale 22
Lager til frivilligheten på skolene 23
Skolen som framføringsarena 24
Kulturskolen 25
Voksnes tilgang på øvingslokaler 25
Tilgjengelighet 25
Utendørsarenaer 26
Kadettangen 26
Kalvøya 26
Byscenen i byparken 27
BAKgården i Sandvika 27
Bjerkelunden på Bekkestua 27
Utescene på Henie Onstad Kunstsenter 28
KAPITTEL 5. ØKONOMI/FINANSIERING 29
Sentrale midler 29
Kommunale midler 29
KAPITTEL 6. STRATEGIER OG TILTAK 30
Strategi 1: Oppgradering av eksisterende lokaler 30
Strategi 2: Skolen som kulturarena 33
Strategi 3: Egnede kulturlokaler i andre funksjonsbygg 34
Strategi 4: Etablering av nye arenaer 35
Strategi 5: Midlertidighet 40
Strategi 6: Områdesatsinger 40
Strategi 7: Økt satsing på bruk av faglig ekspertise og brukermedvirkning 41

KAPITTEL 1. INNLEDNING

Formålet med arenaplanen

Formålet med arenaplan for musikk, dans og teater er å kartlegge og belyse behovet for kulturarenaer i kommunen, skape økt bevissthet rundt hva en kulturarena er og etablere strategier for utviklingen av gode møteplasser og egnede kulturlokaler for å møte fremtidens behov. Planen skal bidra til å sørge for god utvikling i kommunen gjennom økt kunnskap, tydelige strategier som bidrar til å nå kommunens overordnede mål og behovsbasert prioritering av investeringer.

Planen er avgrenset til å omhandle lokaler til musikk, dans og teater. Dette inkluderer lokaler til framføring, produksjon, øving og lager.

Planen belyser at en del av lokalene som benyttes av kulturlivet er mindre egnet for aktivitetene de brukes til. Det er mulig å utøve kulturaktiviteter i lokaler som ikke er bygd for denne typen bruk, men det kan medføre en rekke negative konsekvenser når det kommer til helse og kvalitet. Målet er at planen skal bidra til å sørge for at det i fremtiden bygges med tanke på egnethet når vi først ønsker å tilrettelegge for kulturaktivitet, og til at eksisterende lokaler tilpasses slik at de blir bedre egnet for bruken.

Kulturens samfunnseffekter

Å delta i eller oppleve ulike kulturuttrykk har en lang rekke positive samfunnseffekter. Det er godt dokumenterte effekter for både fysisk og psykisk helse. Deltakelse er viktig for inkludering og mangfold, og bidrar til levende lokalsamfunn. Fritidskulturen er sammen med kulturskolen i tillegg de viktigste rekrutteringsarenaene for mange kreative næringer, som igjen bidrar til økt verdiskaping og bærekraft. I fremtiden må vi satse mer på produksjon av tjenester og opplevelser, og mindre på fysiske varer for å nå bærekraftsmålene og der kan kulturen spille en nøkkelrolle.

Å investere i infrastruktur for kultur og legge til rette for aktive innbyggere, er et viktig forebyggende tiltak som i lengden vil ha positiv effekt på samfunnsøkonomien i kommunen. Å legge til rette for at alle har tilgang til å delta i kulturlivet gjennom hele livet, er viktig for enkeltmenneskets opplevde livskvalitet og i det forebyggende folkehelsearbeidet.

Folkehelse defineres i folkehelseloven som «befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning»[1]. Bærum skal være et godt sted å bo og leve, hele livet. Folkehelsearbeidet handler om å skape gode oppvekst- og levekår, og fremme fellesskap, helse, trygghet, inkludering og deltagelse. Her har kulturlivet i Bærum en sentral og viktig rolle.

[1] Folkehelseloven

Folkehelsen i Bærum er god, levealderen høy og de fleste trives godt i lokalsamfunnet. En av de store utfordringene lokalt og nasjonalt er at det er ulikheter i helse og livskvalitet mellom enkeltpersoner og grupper i samfunnet, og forskjellene ser ut til å øke. Lav utdanning og inntekt øker sannsynligheten for dårlig helse og livskvalitet. Ungt utenforskap øker og er et samfunnsproblem som også gjelder i Bærum. Det er en klar helsegevinst i å skape gode sosiale og inkluderende møteplasser i lokalsamfunnet.

Kommunen har en sentral rolle i å sørge for at det er gode og rimelige fritidstilbud og møteplasser i lokalsamfunnet for barn og unge. Kommunen har også et ansvar for å arbeide for sosial inkludering i lokalsamfunnet, herunder å etablere møteplasser og gjøre det enklere for barn og unge å delta i fritidsaktiviteter.

Til tross for alle helsegevinstene deltakelse i kulturaktiviteter kan gi, er det viktig å merke seg at utøvelse av kulturaktiviteter i lokaler som ikke er egnet for bruken kan føre til dårligere helse.

Å tilrettelegge for et rikt og levende frivillig kulturliv og kreativt næringsliv i Bærum, gjennom nok og egnede kulturarenaer, er i tråd med kommunens visjon «Sammen skaper vi fremtiden». Kommunen sammen med næringslivet tilrettelegger for lokaler som frivilligheten og kreative næringsdrivende fyller med aktiviteter og kulturopplevelse, til glede og nytte for innbyggere i alle aldre.

Kulturen spiller en viktig rolle i å oppnå kommunens overordnede mål, strategier og satsninger. Arenaplanens tilknytning til kommunens overordnede planer er nærmere beskrevet i kapittel 3. «Føringer for arenaplanen og utvikling i kommunen».

KAPITTEL 2. HVA ER ET KULTURLOKALE?

Det å gjøre et lokale tilgjengelig for kultur gjør det ikke automatisk til et kulturlokale. Det er en rekke faktorer som må være på plass for at det skal være egnet til ulike kulturaktiviteter blant annet i forhold til:

- romvolum
- romfasong
- takhøyde
- akustikk
- lager
- teknisk- og annet utstyr
- strøm
- bakgrunnsstøy
- gulv
- speil
- ventilasjon
- garderober

Det finnes ingen allment akseptert definisjon på hva et kulturlokale faktisk er, og forskjellige kulturaktiviteter har ulike behov, men et sted å starte kan være Kulturdepartementet sin definisjon av et idrettsanlegg og bruke den for kulturen. De definerer et idrettsanlegg som:

> «et område, sted eller anlegg som på grunn av sin utforming og beliggenhet **egner** seg for idrettslig aktivitet» (vår utheving)

De legger altså vekt på at det må utformes til å være *egnet* for bruken, for å kunne regnes som et idrettsanlegg.

Tidligere Viken fylkeskommunes veileder, «*Skolen som kulturarena*» bruker følgende definisjonen av et kulturlokale, som er en omskriving av idrettens definisjon av idrettshall.

> «Et kulturlokale er et lokale som brukes vekselvis til ulike kulturaktiviteter, uten spesiell klargjøring eller omgjøring med tap av brukstid mellom ulike aktiviteter»

Lokalene bør være både egnet for bruken og raskt kunne klargjøres for bruken eller rigges om mellom ulik type bruk. Dette vil være tilfelle i lokaler som er spesiallaget for kulturformål, som for eksempel kulturhuset, kulturskolens lokaler i Sandvika og Øveriet. Det er som regel ikke tilfelle i en forsamlingssal på en skole, et klasserom, i en kirke eller på et samfunnshus.

Hva gjør et kulturlokale egnet?

Hva som gjør et anlegg egnet for idrett er spesifisert av idretten selv i en lang rekke krav til hvordan disse skal bygges, fordelt på 52 veiledere og 14 målbøker for ulike idrettsanlegg.

For kulturen er det færre formaliserte krav som kan brukes i prosjektering. De som finnes, er hovedsakelig for musikk og vi finner dem i:

- «*NS 8178 Akustiske kvalitetskriterier for saler for musikkframføring*»
- «*NS-ISO 23591 Akustiske kvalitetskriterier for rom og lokaler til musikkøving*»[2]

I tillegg finnes det en rekke veiledere med mange gode anbefalinger, normer og forslag til løsninger, slik som Norsk Musikkråd sin veileder «Lokaler til musikkformål»[3]. Det er viktig å sørge for at disse er godt kjent og at de benyttes ved rehabilitering og etablering av nye kulturlokaler.

Det er få universelle kravspesifikasjoner for lokaler til dans og teater som kan brukes ved prosjektering, utover Riksteaterets tekniske krav.[4] Derfor er det ekstra viktig å hente inn ekspertise fra fagpersoner og involvere brukerne av kulturrom til disse formålene på et tidlig stadium, når det skal etableres nye lokaler. Dette er spesielt viktig hvis lokalene skal plasseres i andre funksjonsbygg, som for eksempel i skoler eller sykehjem. Ved bygging av kulturhus og lignende særlokaler for kulturaktivitet er dette en selvfølge, men det skjer i for liten grad når kulturlokaler planlegges inn i andre funksjonsbygg.

Ulike kulturuttrykk har ulike behov for tilrettelegging, og det er ikke mulig å lage ett lokale som egner seg til alt. Teater har for eksempel andre behov for lokaler til øving enn band, og et lokale som er egnet til framføring for kor vil ikke nødvendigvis være egnet for dans. Forsøk på å kompromisse ender oftest opp i lokaler som er lite egnet til alt. Det er derfor formålstjenlig å ta et valg tidlig i prosessen om hvilke kulturaktiviteter lokale i hovedsak skal brukes til, når vi planlegger kulturell infrastruktur.

Med god planlegging er det likevel fullt mulig å lage lokaler som egner seg godt for flere kulturuttrykk og som er tilrettelagt for raske skifter mellom ulik type bruk. Da blir begrepene sambruk, flerbruk og parallellbruk spesielt viktig.

Sambruk

Med sambruk mener vi at flere aktører kan bruke samme rom til *lik* type aktivitet. Et eksempel her kan være at et øvingsrom for band kan være godt egnet til bruken både for skole, kulturskole og fritidskulturen.

Flerbruk

Flerbruk innebærer at samme rom kan brukes til *forskjellige* aktiviteter, som ved at en framføringsscene på kulturhuset kan fungere både til konserter, dans og teater.

---

[2] Akustikk i musikklokaler (standard.no)
[3] NMRs normer – Musikklokaler
[4] riksteatrets-tekniske-krav-til-nybygg-2020.pdf

Parallellbruk

Parallellbruk går ut på at det kan foregå aktivitet i flere tilstøtende lokaler *uten at det er forstyrrende* for hverandres aktivitet. For parallellbruk er lyddempende/isolerende tiltak spesielt viktig.

Øving, framføring og produksjon/prøvelokale

Vi deler ulike typer kulturlokaler inn i kategoriene øving, framføring og produksjon/prøvelokale. Alle disse har ulike krav til utforming og utstyr, der lokaler til øving ofte er de enkleste og minste, mens de til framføring oftest krever mest plass og teknisk utstyr.

Hvorfor egnethet

Det er stor enighet i kulturlivet om at egnethet bør være det førende prinsippet for planlegging av kulturlokaler, og det brukes derfor som et førende prinsipp for denne planen. Samtidig er egnethet et litt vanskelig begrep å bruke, da det ofte kan misforstås.

For eksempel inneholder akustikkravene til lokaler for musikk noen anbefalte grenseverdier etterklangstiden bør være innenfor, og den vil være forskjellig for blant annet korps og kor. På samme måte er det ulike gulv som egner seg for dans, hvor noen er spesialgulv og noen er gode tregulv som egentlig ikke ble installert med tanke på dans, men likevel fungerer godt. Eller at et sceneområde kan være for lite til de fleste teateroppsetninger, men det kan være godt egnet til figurteater eller stand-up.

> Det er derfor ikke alltid riktig å si at et lokale er uegnet i seg selv, men heller at det er godt eller mindre godt egnet for ulike kulturuttrykk.

Tabellen under viser anbefalt etterklangstid i lokaler for lydsvak-, lydsterk- og forsterket musikk. Vi kan lese ut av den at det er glidende overganger mellom behovene til de ulike musikalske uttrykkene. I tillegg til både ulikheter og overlapp i forhold til om lokalene skal brukes til øving eller konsert.

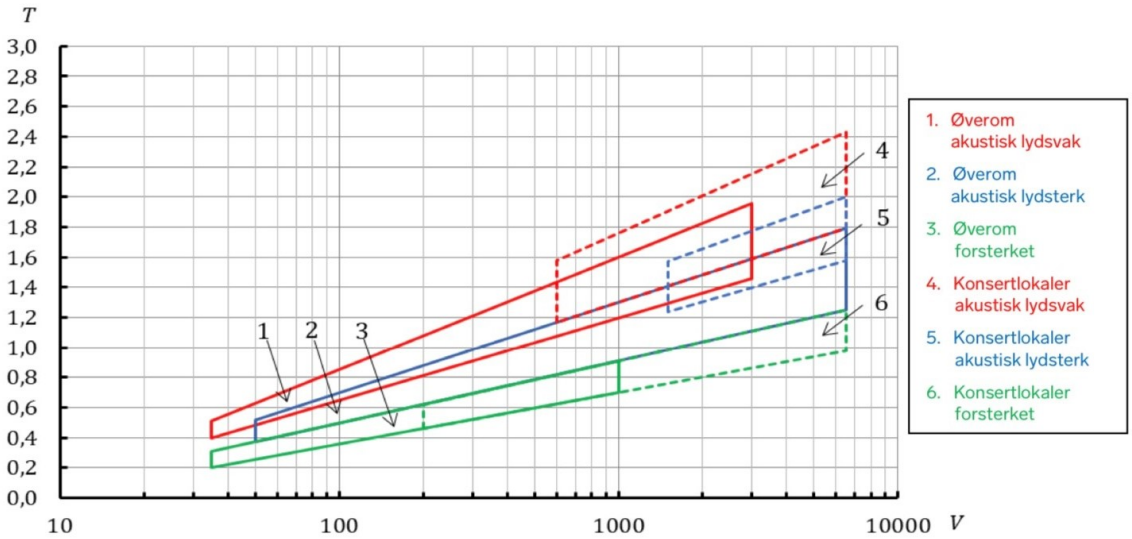

Figur 1. Etterklangstid, T_m, i forhold til netto romvolum. Hentet fra NS-ISO 23591

Lokaler til musikkformål, Norsk musikkråds normer og anbefalinger, 2024, s. 8

I forordet vises det til at det foregår mye kulturaktivitet i lokaler som ikke er bygd for bruken, og som derfor har lav egnethet. Det betyr i de aller fleste tilfeller ikke at denne aktiviteten bør opphøre, med mindre lokalene er direkte helseskadelige.

Å utøve kulturaktivitet i lokaler som ikke er egnet for bruken kan føre til både lette og alvorlige helseplager. Dette kan innebære alt fra migrene til permanent hørselsskade ved å spille musikk i et lokale med feil akustikk, til leddbånds- og ankelskader ved å danse på feil gulv. Det kan også føre til lavere kvalitet på øving, produksjon og framføring. Et annet velkjent problem er at en del ikke ønsker å bli med i aktiviteter som ikke har lokaler som fungerer. Dette kan bidra til utfordringer med å rekruttere og beholde medlemmer i kulturaktiviteter.

Å delta i kulturaktivitet har i seg selv så mange positive effekter både på individ- og samfunnsnivå, at de negative effektene ved å utøve i lokaler med lav egnethet i noen grad vil bli veid opp av de positive, men det er viktig å være bevist de negative konsekvensene og gjøre forebyggende tiltak for å hindre disse.

> Hovedpoenget med bruk av begrepet egnethet i planen, er at kommunen skal sikre at fremtidens kulturlokaler bygges med stor grad av egnethet for bruken de planlegges for.

KAPITTEL 3. FØRINGER FOR ARENAPLANEN OG UTVIKLING I KOMMUNEN

Kommunens arbeid innen kunst- og kulturfeltet styres av lokale rammer samt nasjonale og juridiske føringer.

Lov om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd

> «§1. Lova har til føremål å fastleggja offentlege styresmakters ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleva eit mangfald av kulturuttrykk.»

Hovedbudskapet i Kulturloven er at alle skal kunne delta i de kulturaktivitetene de er interessert i, og alle skal kunne oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Kulturpolitikken skal blant annet fremme kulturelt mangfold lokalt.

Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa

I kapittel 26 «Kulturskole» står det følgende:

> «Kommunen skal ha eit tilbod om kulturskole til barn og unge, organisert i tilknyting til skolen og kulturlivet. Kulturskolen skal leggje til rette for at elevane får delta i ulike aktivitetar der dei får lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk, i eit trygt og godt skolemiljø.»

Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2040 er kommunens overordnede styringsdokument. Den fastsetter den langsiktige utviklingen i Bærum. Arenaplan for musikk, dans og teater skal bygge opp under målene i Kommuneplanen.

Kommuneplanens fire hovedmål:

1. I Bærumsamfunnet jobber vi sammen for å skape gode liv og like muligheter
2. Bærumsamfunnet er attraktivt og inkluderende
3. Bærumsamfunnet er klima- og miljøklokt
4. Bærum kommune er handlekraftig og innovativ

Følgende delmål og strategier fra Kommuneplanen er spesielt gjeldende for arenaplanen:

Bærum har et trygt og godt oppvekstmiljø, som bidrar til like muligheter for alle barn og unge

- Derfor bør det legges til rette for at alle barn og unge kan delta i organisert og uorganisert fritids-, kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter.

Bærum har innbyggere som mestrer eget liv og har god livskvalitet gjennom livet

Derfor bør en:

- Sørge for at alle kan delta i arbeids-, fritids- og samfunnsliv.
- Legge til rette for en mangfoldig frivillig sektor.

Bærum har tilgjengelige og inkluderende bo og nærmiljøer og møteplasser

Derfor bør en:

- Være en pådriver for fleksible og tilgjengelige møteplasser, tilrettelagt for sambruk.
- Tilrettelegge for lokale møteplasser som skaper en opplevelse av tilhørighet, inkludering og deltakelse.
- Legge til rette for et bredt og mangfoldig kunst- og kulturliv.

Bærum har et variert, konkurransedyktig og fremtidsrettet næringsliv

- Derfor bør en sørge for gode rammevilkår som gjør det er attraktivt å etablere og drive næring.

Bærum har attraktive og urbane byer og tettsteder

Derfor bør en:

- Utvikle by og sentrumsområder med god tilgang på tjenester og tilbud, gode urbane kvaliteter og nærhet til natur og rekreasjon.
- Legge til rette for at alle kan ha en kortreist hverdag og nærhet til hverdagsfunksjoner.

Sandvika er regionalt knutepunkt og en attraktiv kultur- og regionby

- Derfor bør en satse spesielt på kunst og kultur som sentral kraft i utvikling av Sandvika.

Temaplan kultur

Temaplan kultur ble vedtatt av Kommunestyret 29.05.2024. En av strategiene i temaplanen er å:

Sørge for riktig og tilgjengelig infrastruktur for kunst og kultur

- Kommunen bør sørge for riktig og tilgjengelig fysisk og digital infrastruktur for kunst og kultur i samarbeid med kulturfrivilligheten og næringslivet.

- Universell utforming og klimakloke løsninger bør ligge til grunn. Kommunen jobbe for at eksisterende og ny infrastruktur for kunst og kultur oppfyller de til enhver tid gjeldende standarder og krav, og er tilpasset formål og behov.
- Strategien følges opp gjennom videreutvikling av eksisterende infrastruktur, sambruk og etablering av ny infrastruktur. Kommunen skal ha langsiktig perspektiv for å sikre gode tiltak og forutsigbarhet for kulturlivet.

Strategien følges opp ved å utarbeide en utvidet og langsiktig kulturanleggsplan for større investeringer og prosjekter, som denne arenaplanen er.

Klimastrategi 2030

Gjennomføring av kommunens klimastrategi skal redusere klimafotavtrykk, gi bedre folkehelse og mer kortreist liv med lavere transportbehov. Et av Klimastrategiens hovedtemaer er mobilitet med mål om at «i 2025 skal andelen av personreiser med kollektiv, sykkel og gange være 60 prosent og sykkelandelen skal være 7 prosent». Dette skal blant annet oppnås ved å konsentrere bygging av boliger og næringsbygg rundt knutepunktene. For at arenaplanen skal bidra til å oppnå målene i klimastrategien er det viktig med kulturarenaer i nærmiljøene. Spesielt for de yngste, siden barn er mindre mobile enn voksne og storforbrukere av lokale tilbud.

Det er også viktig å planlegge for nye kulturarenaer i tilknytning til kollektivknutepunktene. Dette er områder der det vil bygges mange nye boliger og hvor det vil være behov for gode kulturarenaer og møteplasser. Plassering i tilknytning til kollektivknutepunkter vil også gjøre arenaene lettere tilgjengelig for resten av kommunens innbyggere. Å ha kulturarenaer der folk bor bidrar til økt deltakelse i kulturlivet og redusert bilbruk.

Andre viktig grep både når det kommer til klima og kommuneøkonomien er å bygge og tilrettelegge for sambruk, og tilgjengeliggjøre eksisterende lokaler og gjøre dem egnet. Kulturlivet er gode på å ta i bruk tomme bygg og fylle dem med ny aktivitet, både midlertidig og for lengre perioder. Å etablere nye kulturarenaer ved transformasjon av eldre bygningsmasse er både god økonomi og bra klimapolitikk.

Befolkningsutvikling og fremtidige behov

Befolkningsprognosen for Bærum kommune forespeiler en økning i befolkningen fra 131.726 (per 01.07.24) til 169.247 i 2050.[5] Økningen vil ifølge prognosen være klart størst blant de eldste og lavest blant de yngste.

[5] Microsoft Power BI

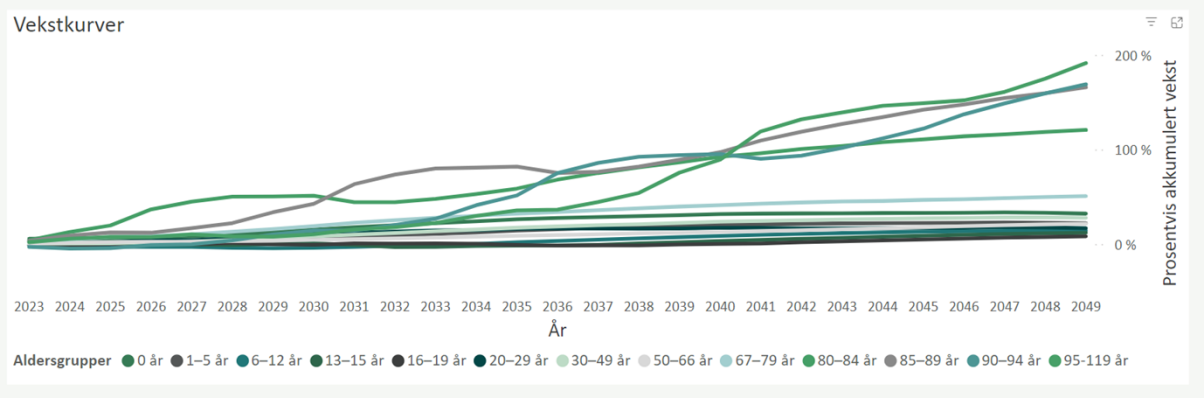

En aldrende befolkning er en av de store samfunnsendringene vi står ovenfor. Forebygging og økt innsats for at innbyggerne skal få flere gode år i eget hjem er viktig. For mange vil pensjonisttilværelsen utgjøre en tredjedel av livet. Et godt og tilgjengelig aktivitetstilbud og tilstrekkelig med møteplasser i nærmiljøene vil være et viktig grep for å møte denne samfunnsendringen og bidra til at flere kan bo hjemme lengre.

Et sterkt fritidstilbud, gode kulturarenaer, et spennende kulturtilbud og møteplasser i nærmiljøene vil også bidra til å gjøre Bærum attraktivt som bosted for småbarnsfamilier og unge voksne.

Folkehelsen i Bærum er generelt god og levealderen høy. Samtidig finnes det ulikhet i levekår mellom grupper og mellom geografiske områder i kommunen. Lav inntekt øker sannsynligheten for dårlig selvopplevd helse, sykdom og for tidlig død. De unges psykiske helse, og spesielt jentenes, viser en negativ trend.[6]

Den sosiale ulikheten i Bærum er økende, og Bærum er blant kommunene i Norge som har størst ulikhet mellom de rikeste og de fattigste innbyggerne. Økende sosial ulikhet øker også risikoen for polarisering, svakere samhold i samfunnet og at flere faller utenfor arbeids- og samfunnslivet. Utenforskap påvirker personlig helse, levekår og samfunnsøkonomien negativt. [7] For å motvirke dette, bør det prioriteres å styrke det kulturelle tilbudet i utsatte områder. Bærum er delt inn i 12 ulike levekårssoner. Basert på levekårsdata fra 2020[8] er Vøyenenga/Emma Hjort, Rykkinn og Sandvika områder det bør gjøres ekstra innsats.[9]

Innspill fra Bærum Kulturråd:

- Bærum Kulturråd ønsker kulturarenaer i nærmiljøet. Det savnes arenaer i Bærum vest, på Emma Hjort, Bekkestua og Fornebu.

[6] Sosial bærekraft (framsikt.net)
[7] Sosial bærekraft (framsikt.net)
[8] Tall for 2022 kommer etter planen høsten 2024. Dette oppdateres i arenaplanen når nye tall foreligger.
[9] Microsoft Power BI

Byutvikling Sandvika og Fornebu

Sandvika er i sterk vekst og byen skal utvikles som «et kraftsenter for kultur og kunnskap ved elv og fjord», i tråd med visjonen vedtatt i mai 2023. Visjonen skal vise retning og være til inspirasjon for videre byutvikling, identitet og innhold. Visjonen bygger opp under kommuneplanens delmål om at Sandvika er et regionalt knutepunkt og en attraktiv kultur- og regionby.

Sandvika planlegges med 5.000-6.000 nye boliger, som gir en befolkning på 15.000-20.000 innbyggere innen 15-20 år, en befolkningsøkning på ca. 15.000. Skal byen og området rundt være et godt sted å bo og leve i, må utbyggingen av kulturarenaer følge befolkningsøkningen.

På Fornebu bygges det en ny by og det anslås at det vil være 35.000-40.000 innbyggere på Fornebulandet i fremtiden. Kollektivtilbudet mellom Fornebu og resten av Bærum er planlagt utbedret de kommende årene, slik at kulturlokaler her vil oppleves mer tilgjengelige også for de som ikke bor på Fornebu. I planprogrammet for Flytårnområdet er det vedtatt mål om at Flytårnområdet skal utvikles til:

- Et sted der historien og stedsidentiteten styrkes og videreformidles
- Et kultursentrum på Fornebu med et attraktivt folkebibliotek og en skole med allsidig innhold
- Et område der kommunen som samfunnsutvikler legger til rette for et inkluderende og attraktivt kultur- og kunnskapsmiljø med samarbeid og sambruk i fokus

Den eksisterende og bevaringsverdige flytårnbebyggelsen skal bevares og gjøres tilgjengelig gjennom bruk, gjenbruk eller ombygging. Bygningsmassen er egnet for kulturrelatert virksomhet, næring som understøtter kulturvirksomhet, verksteder og kulturfunksjoner med store arealbehov. Bygningsmassen har kvaliteter i en robust bygningskropp med stedvis god takhøyde.[10]

I byutvikling er det viktig å ivareta steders karakter og identitet, blant annet gjennom bevaring av gammel bebyggelse. Å benytte eksisterende bygningsmasse til kulturformål, både temporært og langsiktig, har vist seg gjentatte ganger å være et godt grep i byutvikling. Kulturarenaer er med på å skape identitet i bydeler og bidrar til følelser av tilknytning og stolthet hos innbyggerne.

[10] wfdocument.ashx (baerum.kommune.no)

KAPITTEL 4. STATUS FOR BÆRUM KOMMUNE

De ulike typene kulturarenaer deles gjerne inn i kategoriene framføringsarena, øvingslokaler og produksjonslokaler/prøvesaler. I det følgende gjennomgås de ulike kategoriene med status for Bærum kommune. Skolen som kulturarena og utendørsarenaer omtales i egne punkter.

Framføringsarenaer

Framføringsarenaene deles her inn i «kommunale», «private/kommersielle» og «andre».

Kommunale framføringsarenaer

Bærum Kulturhus

Bærum Kulturhus er flaggskipet blant de kommunale kulturarenaene. Det består av Store Sal (publikumskapasitet på 530 personer), Foajéscenen (50-140 personer) og Underhuset (60-120 personer). I tillegg består Bærum kulturhus av Sandvika Teater (300 personer), og Lille Scene (90 personer) og Rondo på Tanken (110 personer). Gjennom den statsstøttede dansesatsingen, Dans Sørøst-Norge, skal Bærum Kulturhus være en ledende produsent og formidler av profesjonell dans- og scenekunst. Kulturhuset skal også være en profesjonell visningsarena for det lokale kulturlivet. Kulturhusets scener er svært godt egnet for bruken. Det er særlig dans og teater salene brukes til, i tillegg til en del klassisk musikk og noe populærmusikk. Sandvika Teater har stort behov for rehabilitering. Arbeidet er vedtatt startet, så snart midlertidig erstatningslokale er på plass.

KGB dans & balletts «Nøtteknekker» i Bærum Kulturhus 2023, foto Anette Asbjørnrød

Varmesentralen på Fornebu

Kommunen leier kapasitet i Varmesentralen på Fornebu av Flytårnet AS. Scenen drives i samarbeid mellom kommunen og Flytårnet AS, med rabattert utleie til lokale aktører på samme måte som ved kulturhusets scener. Varmesentralen er et lite framførings- og eventlokale med plass til 150 personer sittende og inntil 350 stående. Selve scenen er for liten for det meste av dans, teater og korps som gjerne skulle ha brukt Bærum Kulturhus sine scener, og avlaster derfor disse i liten grad.

Lokalet kan med noen oppgraderinger fungere bedre til mindre konserter med forsterket musikk og enkle/alternative teateroppsetninger, i tillegg til foredrag, stand-up og som festlokale. Lys- og lydanlegget er underdimensjonert i forhold til en stor del av bruken og lokalet har utfordringer i forhold til akustikken. Fordi scenen er liten bør det utredes om nytt lys- og lydanlegg kan monteres for mer fleksibel bruk, slik at andre deler av lokalet kan brukes som sceneområdet ved behov. Det overnevnte må utbedres for at Varmesentralen kan bli godt egnet for den planlagte bruken.

Kulturhuset Stabekk Kino

Kulturhuset Stabekk Kino består av en kino- og teatersal med plass til ca. 100 publikummer i amfi, med mulighet for 40 sittende foran amfiet på løse stoler. Festsalen har plass til 80 sittende på løse stoler. Huset eies av kommunen og driftes av Brukerforeningen Kulturhuset Stabekk Kino. Kinosalen brukes hovedsakelig til øvinger og framføringer for ulike barneteatergrupper, jazzklubb, kino/filmklubb og noen framføringer for korps, kor og dansekompanier.

Et akustikkfirma har utført målinger i kinosalen, som viser at den har store akustiske utfordringer som må utbedres for å kunne fungere godt til kino, teater og konserter med forsterket musikk. Salen er lite egnet for lydsvake grupper som kor og lydsterke grupper som korps. Festsalen brukes til konfirmasjoner, bryllup, operakafé og av danseskoler. Det er gjort noen akustiske tiltak i festsalen for å gjøre den mer dempet og dermed bedre egnet som selskapslokale. Dette vil erfaringsmessig samtidig ha gjort lokalet mindre egnet for lydsvak musikk, slik som operakafé. Det er ikke dansegulv i festsalen.

Kunnskapssenteret i Sandvika

Kulturskolen har konserter i auditoriet på Kunnskapssenteret i Sandvika. Lokalet er ikke bygget for denne type bruk, og den er ikke akustisk godt egnet for musikk. Det mangler i tillegg garderober og andre backstagefasiliteter, men lokalet er oppgradert noe i forhold til lys- og lydanlegg for å fungere bedre til bruken.

Bærum bibliotek

Bibliotekene har en del arrangementer innenfor musikk, dans og teater. Mesteparten av dette er enkle, lavterskel teaterforestillinger for de minste barna med én skuespiller. Bibliotekene har ikke egne lokaler som er designet for dette, og aktivitetene foregår i de generelle biblioteklokalene. Hovedbiblioteket på Bekkestua har en liten forsamlingssal, som

med en noen utbedringer bør kunne fungere godt til enkle barnekulturarrangementer, intimkonserter med rytmisk musikk og øving innen dans/teater.

Ragnhild Blomstrøm med forestillingen "Eva og mørket i magen" på Bærum bibliotek Bekkestua, foto Bærum bibliotek Bekkestua

Møteplassen i Kommunegården

Møteplassen utgjør hjertet av Kommunegården med beliggenhet ved siden av kantinen. Her kan kommunale tjenester, frivillighet og organisasjoner avholde arrangementer som konserter, folkemøter, danseforestillinger, utstillinger, foredrag m.m. Området er ikke godt nok tilrettelagt for arrangementer med tanke på sceneteknisk- og annet utstyr, lager, dansegulv, backstageområde, akustikk eller strøm. Det er tidkrevende å arrangere, da det går med mye tid til opp- og nedrigg for hvert arrangement. Sceneteknisk utstyr må også leies inn for hvert arrangement.

Seniorsentre

Kommunen har 11 seniorsentre, som har mange kulturarrangementer i løpet av året. Spesielt innen konsert, film og seniordans. Det finnes svært få lokaler i sentrene som er bygd eller godt egnet for bruken, og mesteparten av aktiviteten foregår i kafeer og møterom. Det

er en forsamlingssal på Ringhøyden seniorsenter, men denne har en «titteskapscene»[11] som gjør den lite egnet for de fleste kulturuttrykk. Den mangler dansegulv og hensiktsmessig teknikk, i tillegg til at brukerne rapporterer om en god del akustiske utfordringer i lokalet.

Sal på Ringhøyden seniorsenter med «titteskapscene», foto Kultur og samarbeid

Sykehjem

Kommunen har 18 sykehjem som får besøk av Den kulturelle spaserstokken og generelt sett har en god del kulturtilbud. Noen av lokalene lånes eller leies også ut til øvinger for det frivillige kulturlivet. Det er lite sannsynlig at noen av dem har lokaler som er bygd for kulturaktivitet, med unntak av Carpe Diem som ble prosjektert med en liten kultursal til øvinger og framføringer. Dette lokalet er mye i bruk og fikk egnetheten kartlagt av Akershus Musikkråd i 2021. Rapporten konkluderer med at lokalet egner seg godt til sosiale sammenkomster, men er lite egnet til musikkformål på grunn av blant annet for lav takhøyde, feil form på lokalet, for høy bakgrunnsstøy og feil akustikk. Det er ukjent i hvilken gradgulvet er egnet for dans.

[11] En "titteskapscene" er en scene som er bygget inn i en vegg i en sal. De er stort sett uegnet for kultur pga. lav takhøyde, lite sceneområde og problematisk akustikk.

Private og kommersielle framføringsarenaer

Det finnes få private/kommersielle framføringsarenaer i Bærum. Unity Arena på Fornebu er den klart største, med besøk av verdenskjente artister. I tillegg finnes Folkebadet i Sandvika som har noen mindre konserter med hovedsakelig lokale artister, og Kalkmølla Kulturstasjon som spesialiserer seg på kammermusikk. Det er i tillegg noen konserter på Henie Onstad Kunstsenter. De akustiske utfordringene på Unity Arena er mye omtalt, men det er ukjent hvor godt egnet de andre private/kommersielle framføringsarenaene er. Det er i dag ingen scener for rytmisk musikk med publikumskapasitet på 500-1.500 i Bærum, noe som gjør det lite attraktivt for artister å besøke kommunen.

Jazzkonsert med Marianne Beate Kielland og Håvard Gimse på Kalkmølla, foto David Dawson

Andre framføringsarenaer

I tillegg til de kommunale og private/kommersielle framføringsarenaene foregår det en god del framføringer i kirker, samfunnshus, bedehus, velhus og lignende. Det er særlig det frivillige kulturlivet som benytter seg av disse. Akustiske målinger gjennomført av Akershus Musikkråd på vegne av Bærum kommune og Bærum Kulturråd konkludere med at disse stort sett er lite egnet for bruken, men at det finnes noen få lokaler som er godt egnet for enkelte musikkuttrykk.

Øvingslokaler

Øveriet i Sandvika

Øveriet er et privat/kommersielt øvingsanlegg i Sandvika, som er lokalisert sammen med Tanken Studios. Her finnes det til sammen 9 øvingsrom i ulike størrelser, som alle er bygd for bruken etter NS-ISO 23591 av fagpersoner og er svært godt egnet for bruken. Det er

hovedsakelig band innen rytmisk musikk (pop, rock, jazz, metall o.l.) som øver her, men rommene kan også leies med en «klippekortløsning» til egenøving for blant annet korpsmusikanter, strykere, vokalister og lignende. De som øver der, er stort sett amatør- eller semiprofesjonelle band og musikere.

Øvingsrom på Øveriet i Sandvika, foto Øveriet

Fritidssentre

Fritidssentrene etableres hovedsakelig i eksisterende lokaler ved transformasjon. Det forsøkes å gjøre tilpasninger slik at de skal bli så gode som mulig for bruken, uten at de er bygd for den type bruk eller at tilpasningene er gjort ved hjelp av fagpersoner. Det finnes derfor få kulturlokaler som er godt egnet for bruken på fritidssentrene. Under er en enkel gjennomgang av lokaler til musikk, dans og teater på fritidssentrene.

- UFB Flytårnet har ett prosjektstudio for elektronisk musikk på 15 kvm. Det er ikke bygd etter gjeldende standard for studioer eller musikkrom. Det er tatt i bruk et ledig rom og gjort noen akustiske tiltak, uten hjelp fra fagperson.
- Marie Plathe er et fritidssenter med ekstra fokus på musikk og dans. Her er det et øvingsrom for musikk på 15 kvm., et prosjektstudio på 25 kvm. og en dansesal på 25 kvm. Øvingsrommet er for lite til bruk for band etter Norsk Musikkråd sine anbefalinger. Prosjektstudioet har fin størrelse, men det er ukjent om det er akustisk egnet siden det er ikke designet av en fagperson. Dansesalen er veldig liten i forhold til faglig anbefaling om minst 100 kvm. og fungere derfor best til noe svært få dansere av gangen. Salen mangler dansegulv.

- Rykkinn fritidshus har et allrom på ca. 100 kvm. med speil på den ene veggen, som brukes til bl.a. dans og karatetrening. Rommet har god størrelse, men mangler gulv som er egnet for bruken. Det er ikke gjort kartlegginger av akustikken i forhold til egnethet for bruk til musikk.
- Østerås fritidssenter har et øvingsrom på ca. 18 kvm., som er litt lite i forhold til anbefalt minimumsstørrelse.
- Arena Bekkestua har et stort rom ca. 600 kvm., som kan huse forestillinger og workshops/øvinger. Rommet er i utgangspunktet fullbooket med aktivitet både dag og kveld. Egnetheten er ikke kartlagt.
- Helset Fritidssenter har et øvingsrom for band på 40 kvm. med 3 meter takhøyde. Lokalet har fin størrelse, men er ikke bygd for bruken med tanke på akustikk. Det finnes i tillegg to prosjektstudioer på ca. 6 kvm. Disse er veldig små og er heller ikke bygd for bruken. Det er gjort noen enkle akustiske tiltak, uten hjelp fra fagperson.

Prosjektstudio på Helset Fritidssenter, foto Ungdom & Fritid

Kunnskapssenteret i Sandvika

På Kunnskapssenteret i Sandvika disponerer kulturskolen 16 undervisnings-/øvingslokaler til musikk i ulike størrelser. Alle disse er bygd for bruken og svært godt egnet. Lokalene har full dekning, uten restkapasitet til for eksempel fritidskulturen.

Undervisning i kulturskolens lokaler på Kunnskapssenteret i Sandvika, foto Bærum kulturskole

Andre lokaler

Det foregår i tillegg en del øving innen det frivillige kulturlivet på videregående skoler, samfunnshus, bedehus, kirker, velhus og lignende. Akustiske målinger gjennomført av Akershus Musikkråd på vegne av Bærum kommune og Bærum Kulturråd tyder på at disse i liten grad er egnet for bruken, men at det finnes noen få lokaler som er godt egnet.

Produksjonslokaler/prøvesaler

Teaterhuset på Emma Hjorth

Det er etablert et «teaterhus» i de nedlagte lokalene etter voksenopplæringssenteret på Emma Hjorth uten at det er gjort spesielle tilpasninger av lokalene. Det brukes i dag av syv lokale teatergrupper. Alle har minimum to rom, som brukes til lager for scenografi og kostymer. I tillegg finnes det to store rom, som fungerer som verksteder til å lage scenografi/rekvisitter og kostymer. De disponerer også en gymsal med speil, som kan bookes til sporadiske øvelser og som en veldig enkel prøvesal før teatergruppene skal ha forestillinger. Gymsalen er ikke bygd for denne typen bruk, og mangler hensiktsmessig lys- og lydanlegg for å fungere som en fullverdig prøvesal. Den gjør det likevel mulig å redusere prøvetiden noe på framføringsarenaene.

Gymsalen ved Teaterhuset på Emma Hjorth, foto Kultur og samarbeid

Bærum Kulturhus og Kulturhuset Stabekk Kino

Bærum kulturhus sine scener og Kulturhuset Stabekk Kino brukes en del til prøver for teater og dans. Dette tar opp mye tid på scenene som ellers kunne være brukt til publikumsrettede forestillinger. En egen prøvesal for dans og teater vil kunne avlaste fremføringscenene og gi plass til flere forestillinger for å møte kulturlivets behov.

Nagelhus Shia Productions i Sandvika

Nagelhus Shia Productions er et profesjonelt dansekompani med egne produksjonslokaler i Sandvika. I Studio NSP finnes to dansestudioer. Store studio er på 360 kvm. med mulighet for publikumsamfi og Lille studio er på 77 kvm. Begge rommene er svært godt egnet for bruken med 5 meter takhøyde, dansegulv, lys- og lydteknisk utstyr, dansematter og -speil m.m. Lokalene benyttes hovedsakelig til å produsere egne danseforestillinger som de turnerer med, men det er mulig for frilans dansekunstnere å leie seg inn for kortere perioder. De har enkelte prøveforestillinger/premierer i Store studio. NSP huser også

DanseFOT, som er et regionalt fordypnings- og talentprogram for unge dansere i Akershus i regi av Bærum kulturskole.

Folkets Hus på Høvik

Salen på Folkets Hus leies ut en tredjedel av tiden ut til figurteater. Leietakerne bruker den til prøver før turné og forestilling. Salen er ikke bygget for bruken eller spesielt godt egnet som prøvelokale for teater og dans generelt. Til det er scenen alt for liten, akustikken utfordrende og det mangler sceneteknisk utstyr. Likevel fungerer den godt til enkle prøver for akkurat figurteater og små teaterforestillinger, som har enkle krav til lokaler og utstyr for prøver. De resterende to tredjedelene brukes salen til workshops og lånes ut til kulturfrivilligheten.

Kinoveien 2

Bærum Barneteater holder til i 2. og 3. etasje i Sandvika Teater. Lokalene eies av kommunen og leies av Bærum Barneteater. I 2. etasje har barneteatret to prøvelokaler på ca. 12 x 6 m. Lokalene er litt for små for en del av bruken, ingen av rommene har speil, lokalene har feil akustikk og dårlig ventilasjon. Lokalene brukes av barneteatret mandag – fredag kveld, og lånes av og til ut til andre frivillige organisasjoner på dagtid og i helger.

Tanken Studios på Hamang

Tanken studios består av 30 studioer, som alle er bygd for bruken og av god kvalitet. Lokalene leies hovedsakelig ut til profesjonelle musikkselskap og produsenter, som fasiliteter innspillinger, musikk-produksjoner, podcast og låtskriververksteder. Det er høsten 2024 noe ledig kapasitet, men det er forventet at studioene fylles opp det kommende året.

Tanken studios, Foto Audun Fjeldheim/Flash studio

Det finnes ikke prøvelokaler for musikk i Bærum, der band og artister kan forberede seg til turné med full produksjon (såkalt «pre-prod»). Det er usikkert om det er behov for dette

lokalt i tilknytning til musikkmiljøet rundt Tanken, men det er stor mangel på denne typen lokaler på Østlandet generelt. Et slikt lokale bør vurderes i forbindelse med utviklingen av tilbudene ved Tanken.

Skolen som kulturarena

Kommunen har vedtatt «Konsept for bærumsskolen 2018-28» der et av tre hovedmål er:

> «skoleanlegg som et samlingspunkt for nærmiljøet og som kan ivareta behov innenfor blant annet kultur, frivillighet og idrett».

Strategiske grep for å oppnå dette er blant annet

> «skolebygg og uteareal tilrettelagt for bruk som lokal kulturarena (…) utenom skoletiden».

Skolene er de klart mest brukte byggene for breddekulturen. På skolene foregår 65 prosent av musikkundervisningen til kulturskolen. Der øver korpsene, kor, strykeorkester, teatergrupper, dansegrupper og det er forestillinger og konserter med både Den kulturelle skolesekken og det frivillige kulturlivet. I tillegg til mye mer. Samtidig er lokalene på skoler generelt sett lite egnede til denne type bruk, siden de i all hovedsak ikke er bygd for kulturaktivitet. Det er i tillegg en rekke utfordringer i forhold til tilgang i helger og ferier, soneinndeling av byggene, bookingløsninger, adgangskontroll samt midler til tilsynsvakt, vedlikehold og renhold. Disse faktorene samlet gjør det svært utfordrende for skolene å fungere godt som lokale kulturarenaer.

Skolen som øvingslokale

Akershus Musikkråd gjennomførte i 2015 en kartlegging av 51 skolelokaler i tillegg til noen kirker og samfunnshus i Bærum, for å undersøke deres egnethet for bruk til musikk. De vanligste lokalene som benyttes på skoler er gymsaler, aulaer og musikkrom. Funnene gjenspeiler Norsk Musikkråds nasjonale tall, som viser at omtrent 4 av 5 lokaler som brukes til musikk er lite egnet for bruken. I tillegg viser kartleggingen at det i en del tilfeller er dårlig samsvar mellom hvilke lokaler som er godt egnet for en viss type bruk og hvem som faktisk bruker dem. For eksempel er kantinen på Bjørnegård ungdomsskole godt egnet for øving med korps, mens det er et kor som øver der, noe lokalet er mindre egnet for.

- Kartleggingen viser hvor 18 av kommunens korps øver, og kun 4 av disse øver i akustisk godt egnede lokaler.

Det finnes ingen god oversikt over hvor korpsene har framføringer, men erfaringsmessig er det oftest samme sted som de har øving, når de ikke har tilgang på kulturhusets scener.

- Kun 3 av de 51 kartlagte skolelokalene er godt egnet for lydsvak musikk (kor, strykere o.l.).

Bærum kulturråd sine medlemmer rapporterer at det også er mangel på egnede lokaler for øving innen dans og teater over hele kommunen.

Øving med Stabekk Janitsjarorkester på ukjent skole, foto Bærum kulturråd

Lager til frivilligheten på skolene

Det frivillige kulturlivet er helt avhengig av god tilgang på hensiktsmessig lager for å kunne ha aktivitet. Norsk Musikkråd (NMR) anbefaler en minimumsstørrelse på 25 kvm. for korps. Hvis det er flere lag med behov for lager, vil det være behov for totalt 40-50 kvm. NMR anbefaler også at lageret ligger i direkte tilgang til der frivilligheten øver, siden det ofte er en del stort og tungt utstyr som må lagres mellom øvingene, og for at det ikke skal gå med uforholdsmessig mye brukstid til rigging og rydding.

En kartlegging gjennomført i august 2024 viser at av 15 korps som øver på skoler, så tilbys 14 av disse lager på skolene. 6 av korpsene har tilgang på for lite lagerplass i forhold til anbefalte minstestørrelse, og kun ett av korpsene har tilgang på lager i direkte tilknytning til der de øver. Lageret er oftest plassert i en annen etasje eller et annet sted i skolebygget. Noen steder finnes det heis, som gjør det enklere å frakte utstyr fra andre deler av bygget.

- Samlet sett betyr det at kun 1 av 15 kartlagte korps har tilgang på lager som oppfyller Norsk Musikkråd sine anbefalinger til både størrelse og nærhet til øvingslokalet.

Alt tyder på at skolene i veldig stor grad gjør det de kan for å tilby korpsene lager, men at det er vanskelig å oppfylle anbefalingene på grunn av plassmangel og at skolene ikke er bygd for å tilby lager til kulturfrivilligheten. Dette gjelder dessverre ikke kun eldre skoler. Det

finnes flere eksempler på nye skoler som har blitt bygd med for lite lager for frivillig kulturliv, hvor dette har ført til at det ikke har blitt mulig å ha aktivitet der innen musikk og teater. Bærum Kulturråd melder om at lagersituasjonen for voksenkorpsene og storband er mer utfordrende enn for barnekorpsene. Flere av disse står i dag helt uten lager på skoler de øver.

Å tilrettelegge for tilstrekkelig lager til frivillighet når kommunen bygger eller rehabiliterer skoler, vil være helt avgjørende for at det også i fremtiden kan være et godt lokalt kulturtilbud over hele kommunen.

Skolen som framføringsarena

Skolene er jevnt over lite egnet som fremføringsarenaer for musikk, dans og teater. De utfordringene som ble nevn i forbindelse med øving på skoler vil også gjelde for framføringer, siden det ofte er de samme lokalene som benyttes. I tillegg er det omtrent ingen skoler som har andre nødvendige fasiliteter, slik som 100 kvm. sceneområde pluss sidescener (minimum for korps med 40 musikanter, dans og teater), garderober, hensiktsmessig lys- og lydteknisk utstyr, publikumsamfi, tilgang på kjøkken til å lage noe å servere publikum m.m. Minstekravet for sceneområdet og sceneteknisk utstyr er også et behov for Den kulturelle skolesekken, som skolene i liten grad oppfyller i dag.

Skolene vil ikke være aktuelle lokaler til framføring for det meste av dans- og teatergrupper i kommunen, siden disse har forestillinger over flere dager eller uker med behov for at scenografi og kulisser blir stående hele perioden. Fordi det er få egnede lokaler til framføringer på skoler, velger mange å ha disse på kulturhusets scener eller drar til andre kommuner for å få tilgang på egnede framføringsarenaer.

Konsert med korps delvis i musikkrom og delvis i inngangsparti på skole, foto Norges Musikkorps Forbund

Kulturskolen

Mer enn halvparten av kulturskolen sin undervisning foregår ute på skolene. Lokalene de disponerer er vanlige klasserom, grupperom og andre spesialrom som sløydsaler i tillegg til musikkrom der det finnes. Altså i all hovedsak lokaler som er lite egnet for aktiviteten i forhold til størrelse, utstyr og akustikk. Det er et økende problem med skadeverk på skolene, som gjør at ytterdørene må holdes låst etter skoletid. Det innebærer at hver enkelt kulturskoleelev må hentes ved ytterdøren utover kvelden. Dette går utover undervisningstiden. Mangel på faste, godt egnede rom betyr også mangel på lager og at lærerne må bære mye tunge instrumenter og utstyr.

Voksnes tilgang på øvingslokaler

I Bærum finnes det en rekke kor, korps, storband, teatergrupper og lignende med voksne medlemmer. Mange av disse har utfordringer med å finne egnede lokaler til øving, siden skolene naturligvis prioriterer å låne ut sine lokaler til aktiviteter for egne elever. Å legge til rette for kulturaktiviteter for voksne har mange positive ringvirkninger, særlig med tanke på de godt dokumenterte helsegevinstene ved å delta i slik aktivitet også i voksen alder. Voksenopplæringsloven §7 gir disse krav på gratis leie i offentlige lokaler, hvis de mottar voksenopplæringsmidler. Slik situasjonen er i dag vil det være nødvendig å etablere flere særlokaler utenfor andre funksjonsbygg som skoler, hvis det er ønskelig å dekke behovet for øvingslokaler til kulturaktivitet for voksne.

Tilgjengelighet

I tillegg til varierende egnethet er det også mange utfordringer med tilgjengeligheten til lokaler på skolene for både frivilligheten og kulturskolen. For kulturskolen sin del har de behov for tilgang til undervisningslokaler fra kl. 13.30 (når de yngste elevene er ferdig med undervisningen), for å få arbeidsdagen til å gå opp. Det har blitt mer utfordrende med årene, siden skolene stadig får nye oppgaver. Når skolene får økt behov for rommene selv, reduseres muligheten for at kulturskolens lærere kan få utført sitt dagsverk tilsvarende. Skolene finner det også utfordrende å låne/leie ut lokalene sine i ønsket grad på grunn av manglende mulighet til å håndtere ekstrakostnader til å administrere utlån, tilsynsvakt, strøm, renholdt og økt behov for vedlikehold av utstyr og lokaler. Deler av fritidskulturen sin virksomhet er i helger og ferier, hvor de gjerne skulle brukt skolene. Det får de liten grad mulighet til i dag, og mulighetene varierer fra skole til skole.

I Bærum brukes bookingsystemet Aktiv Kommune til å låne ut offentlige lokaler til innbyggerne. I dag er det kun to skoler (Levre og Oksenøya), som det er mulig å booke gjennom systemet. Det er i dag ikke mulig for frivilligheten å bruke systemet til å booke øvinger for et helt semester eller skoleår, kun enkeltdager, noe som kan være svært uheldig for fritidskulturen. Driftsmodell må videreutvikles for at skolene i større grad skal oppleves som tilgjengelige og fungere som lokale kulturarenaer.

Utendørsarenaer

Kadettangen

Da park- og badeanlegget på Kadettangen ble åpnet i 2018 (ferdigstilt i 2019) var det ønskelig å kunne gi rom for nye store festivaler og ta tilbake Sandvikas ry som alle norske festivalers mor. Det ble derfor besluttet å tilrettelegge for en festivalplass med nødvendig infrastruktur, for å imøtekomme behovet til større festivaler. Det ble vedtatt å tillate gjennomføring av to store festivaler på Kadettangen årlig, i tillegg til Sandvika Byfest. Festplassen brukes også til ulike kulturarrangementer som for eksempel sommerteater, tivoli, sirkus, festivaler, samt ulike konserter og idrettsarrangementer.

Det er en del utfordringer når det kommer til å gjennomføre store arrangementer på Kadettangen. Det er mange forvaltere av området, og ved større arrangementer må det søkes tillatelser fra flere kommunale tjenester. Det er i tillegg en del fysiske hindringer på området i form av trær, beplanting, benker, etc. som gjør logistikken rundt avvikling av arrangement på området krevende. Det arbeides nå med å skape en smidigere prosess for gjennomføring av arrangementer på festplassen, men den fysiske infrastrukturen bør også utbedres dersom plassen skal fungere optimalt.

Å tilrettelegge for festivaler og kulturarrangementer på Kadettangen er i tråd med visjonen om å utvikle Sandvika som et kraftsenter for kultur.

Festival på Kadettangen, foto Kultur og samarbeid

Kalvøya

På Kalvøya har det de senere årene kun blitt arrangert mindre festivaler med inntil 2.000 publikummere, lokalisert ved den faste scenen. Det har vært et ønske om å beskytte øya mot stor slitasje, så det er ønskelig at store arrangement heller foregår på Kadettangen. Broen over til Kalvøya gir i tillegg en del begrensinger knyttet til transport av utstyr, publikumsflyt og sikkerhet. Kalvøya er imidlertid et godt egnet område i seg selv, og kan ta flere publikummere enn Kadettangen.

Byscenen i byparken

Byscenen har en vrien geometri for arrangement og sceneområdet er lite egnet for kulturaktivitet. Gulvet er av betong og derfor svært dårlig egnet for dans og teater. Konserter for lydsvak musikk er utfordrende på grunn av støy fra E18. Det er strøm og vann tilgjengelig ved scenen samt et lager under broen, men lageret kan ikke benyttes til å oppbevare teknisk utstyr på grunn av fuktighet.

Byscenen brukes til en del arrangementer for det frivillige kulturlivet i tillegg til demonstrasjoner og appeller. Det er usikkert om det er mulig eller hensiktsmessig å investere i utbedringer av Byscenen, siden egnetheten uansett vil være begrenset.

BAKgården i Sandvika

BAKgården er en årlig midlertidig installasjon hvor Kultur og samarbeid hvert år programmerer innhold på scenen i sommermånedene mai, juni, juli og august. BAKgården er et lavterskeltilbud, både for publikum og artistene som opptrer. Det er hovedsakelig enkle konserter og andre typer arrangement scenen er egnet for, da den kun er 4x6 meter med enkelt lys- og lydanlegg. Når korps og storband skal spille, må scenen bygges ut med ekstra sceneelementer. Lydteknikere leies inn for hvert arrangement og det er statisk lys uten tekniker, noe som begrenser bruken for teater. Strøm og annen infrastruktur er på plass. BAKgården er et veldig populært tilbud både for deltakere og publikum.

Konsert i BAKgården, foto Kultur og samarbeid

Bjerkelunden på Bekkestua

I Bjerkelunden park er det en scene som lånes ut til frivilligheten etter søknad til Kultur og samarbeid. Scenen fungerer til enkle arrangementer, som korpskonserter og -stevner. Det er strøm under scenen og et hus ved siden av som kan leies til backstage. Leie av parken og huset administreres av Eiendom.

Utescene på Henie Onstad Kunstsenter

Henie Onstad Kunstsenter har en utescene med et enkelt amfi. Utescenen programmeres av kunstsenteret selv, og benyttes blant annet til noen konserter og andre arrangementer som St. Hans feiring.

St. Hans på Henie Onstad Kunstsenter, foto Kultur og samarbeid

KAPITTEL 5. ØKONOMI/FINANSIERING

Sentrale midler

Den statlige finansieringen av kultur- og idrettsanlegg til kommunene går gjennom Spillemidlene, som er overskuddet fra Norsk Tipping og forvaltes av Kulturdepartementet. I 2024 var det avsatt ca. 1.9 milliarder til idrettsanlegg i kommunene og ca. 150 millioner til kulturlokaler gjennom to ulike ordninger.

«Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg» forvaltes av fylkeskommunen og i 2024 er Akershus sin pott på ca. 8.7 millioner. Tilskuddene skal bidra til egnede lokaler, bygninger og utearenaer som gir rom for ulik kulturell virksomhet og kan gis til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur. Midlene kan benyttes til nybygg, ombygging og modernisering av kulturbygg.

Kulturrom er tilskuddsordningen for teknisk utstyr og lokaler. De skal bidra til at det finnes øvingslokaler og gode tekniske vilkår for fremføring av musikk, dans og teater over hele landet. I 2024 har Kulturrom et budsjett på 65 millioner, og mesteparten av potten går til lys- og lydutstyr i øvings- og fremføringslokaler, akustiske utbedringer av lokaler og bygging av øvingsrom. Kulturrom er organisert som en ideell organisasjon og behandler søknader fra hele landet, både private/kommersiell, frivillige og offentlige.

Spillemidlene er svært skjevt fordelt mellom idrett og kultur, noe som gjør det langt vanskeligere å få statlig medfinansiering av anlegg til kultur sammenlignet med idrett. Idretten sine anleggsplaner inneholder prioritering av kommunale og private anlegg til idrett og friluftsliv, og brukes til å prioritere kommunal midler til idrettsanlegg. Den er likevel i stor grad et verktøy for å prioritere hvem som skal få tilskudd over Spillemidlene. En anleggsplan for kultur vil ikke kunne ha samme funksjon, da det er langt mindre sannsynlig å motta sentrale midler til kulturanlegg enn til idrettsanlegg.

Kommunale midler

I kommunens Handlingsdel, budsjett og økonomiplanen settes det hvert år av midler til kulturanlegg. De siste årene har det blitt satt av 2 millioner per år, totalt 8 millioner for fireårsperioden. I 2023 ble det utbetalt 3.088.164 kroner til tiltak gjennom kulturanleggsplanen. I 2024 er det totalt 3.778.602 kroner til disposisjon. Til sammenligning er det avsatt 18,5 MNOK i 2024 til anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.

KAPITTEL 6. STRATEGIER OG TILTAK

Arenaplanen presenterer syv strategier for hvordan kommunen kan utvikle kulturarenaene i Bærum for å nå de kommunale og nasjonale målene presentert i kapittelet «Føringer for arenaplanen og utvikling i kommunen", ved å legge til rette for et levende kulturliv over hele kommunen. Disse strategiene er:

1. Oppgradering av eksisterende lokaler
2. Skolen som kulturarena
3. Egnede kulturlokaler i andre funksjonsbygg
4. Etablering av nye arenaer
5. Midlertidighet
6. Områdesatsinger
7. Økt satsing på bruk av faglig ekspertise og brukermedvirkning

Strategiene skal bidra til å løse utfordringene på feltet i dag og møte fremtidens behov. Under følger en gjennomgang av fremgangsmåter som kan tas i bruk i planperioden, innenfor de syv strategiene.

Strategi 1: Oppgradering av eksisterende lokaler

Kulturlivet i Bærum bruker i dag en rekke lokaler, som med relativt enkle grep kan bli langt bedre egnet for bruken enn de er i dag. Det beste og rimeligste er å bygge riktig i første omgang og oppgradering av eksisterende lokaler vil kun i noen tilfeller føre til økt kapasitet til øving og framføring. Det vil i alle tilfeller heve kvaliteten på aktivitetene i lokalene betraktelig og minske faren for helseskadelig effekter. Å forbedre eksisterende lokaler er ofte rimeligere enn å bygge nytt og et viktig tiltak med tanke på miljøet.

Sandvika Teater

Det ble i 2023 gjennomført forprosjekt for oppussing av Sandvika Teater.

Forprosjektet konkluderer med følgende:

> «Publikumsområdene er ineffektive, kostnadskrevende og preget av generell slitasje, og de tekniske anleggene har passert sin forventede levetid. Det er behov for bedre arealutnyttelse og det er ønskelig å øke publikumkapasiteten med 150 seter til totalt 450 seter. Galleriet, som ikke har blitt endret siden det ble bygget i 1959, er i dag stengt da det ikke møter krav til helse, miljø og sikkerhet (HMS). Ved å kunne ta galleriet i bruk, vil setekapasiteten øke med ca. 150 seter. Videre er det behov for å øke kapasiteten på garderober og sanitæranlegg for skuespillere og publikum. Brannvarslings- og ventilasjonsanlegg må skiftes ut og forbedres, i tillegg til at nytt EL-anlegg og belysning i teatersalen må skiftes ut med LED. Kjøkken, kafé og foajéområdene trenger også oppgradering til dagens standard.»

Det vil være behov for midlertidige lokaler mens arbeidet med Sandvika Teater pågår, og det er vedtatt at arbeidet ikke kan startes før dette er på plass. En slik avlastningsscene er foreslått i form av Tanken Scene. Denne vil i tillegg ha stor verdi for kulturlivet i kommunen etter at teateraktiviteten flytter tilbake til Sandvika Teater.

Juleevangeliet med Sandvika barne- og ungdomsteater, foto Ådne M. Gulbrandsen

Varmesentralen

Varmesentralen trenger nytt lys- og lydanlegg i tillegg til akustiske utbedringer og permanent scene for å fungere bedre til tiltenkt bruk. Akustikken må kartlegges av en fagakustiker, som også kan komme med forslag til tiltak for å bedre lydforholdene. Lys- og lydanlegget må prosjekteres av en sceneteknisk rådgiver. Det bør videre bygges en permanent scene, siden scenen i dag består av løse elementer og er lite egnet for bruken.

Varmesentralen, foto Kultur og samarbeid

Kulturhuset Stabekk Kino

Brukerforeningen ved Kulturhuset Stabekk Kino fikk i 2022 bevilget midler fra Kulturrom til akustisk forprosjektrapport for kinosalen. Rapporten konkluderer med at det vil være mulig å gjennomføre akustiske tiltak i salen, som vil forbedrede forholdene for forsterket musikk, kino, forsterket tale og sceniske forestillinger betraktelig. Siden salen er relativt liten (ca. 1.000 m3) har den naturlige begrensninger på hvor store musikalske formater som kan framføres. Hvis det installeres et Aktivt Akustisk System (AAS) vil det likevel kunne bli gode forhold også for akustisk musikk i henhold til musikkromsstandardens kriterier, slik at salen kan brukes til andre musikalske uttrykk som korps og kor.

Kinosalen på Kulturhuset Stabekk Kino, foto Brekke & Strand

Bærum bibliotek Bekkestua

Det bør utredes om salen på Bekkestua bibliotek kan oppgraderes, slik at den kan fungere bedre til enkle forestillinger som barneteater og intimkonserter.

Oppgradering av kulturlokaler på skoler og i andre funksjonsbygg

Den tidligere nevnte kartleggingen Akershus Musikkråd gjennomførte av kulturlokaler på skoler, viser at en del av disse kan bli bedre akustisk egnet for bruken ved hjelp av relativt enkle utbedringer. Fagakustiske anbefalinger må legges til grunn for utbedringer og ved gjennomføring av rehabilitering og vedlikehold.

Strategi 2: Skolen som kulturarena

Det er lang vei å gå for at skolene skal kunne fungere godt som lokale kulturarenaer. Dette er ikke en utfordring kun for Bærum kommune, men for kommuner over hele landet.

Forholdene i dag er utfordrende både for fritidskulturen og kulturskolen, så å gjøre en solid innsats på dette området vil være avgjørende for å opprettholde lavterskel kulturtilbud for barn og unge over hele kommunen. Her kan Bærum være en foregangskommune ved å igangsette et tverrsektorielt prosjekt for å utrede hva som skal til for at skolen som kulturarena kan bli en realitet, ikke kun et ønske. Dette vil ikke bare være viktig for kommunen, men også kunne ha nasjonal verdi.

Et slikt prosjekt bør som et minimum finne svar på følgende utfordringer:

- Hvilke lokaler og arealer må som et minimum tilrettelegges for når det skal bygges og rehabiliteres skoler, for å sikre egnede og utstyrte lokaler til undervisning, øving og framføring for kulturskolen og det lokale kulturlivet.
- Etablere systemer for å sikre at lokalene til kultur blir prosjektert av fagakustiker med spesialkompetanse på kulturlokaler, og at sceneteknisk utstyr blir prosjektert av rådgivere med ekspertise på dette. Dette kan bidra til å sikre at lokalene faktisk blir godt egnet for tiltenkt bruk, og redusere risikoen for ekstrakostnader ved å tilpasse lokaler og utstyr i ettertid.
- I dag er kun to av kommunens skoler tilgjengelige i bookingsystemet Aktiv kommune. Det må avklares hva som skal til for å få de resterende skolene registrert og hvordan det kan bli mulig for fritidskulturen å søke om å låne lokaler på fast basis for et helt skoleår med en fast årlig frist.
- Det må utredes hvilke adgangssystemer som kan benyttes for at det skal være enkelt å låse seg inn og ut av lokaler man har fått tilgang på. For eksempel om det er mulig å bruke en app-basert løsning, slik som ved meråpne bibliotek.

- Det må diskuteres om det kan være mulig å ha mer tillitsbasert utlån av lokaler etter mal av meråpne bibliotek. Eventuelt systemer for opplæring av tilsynsvakter i de frivillige lagene, som regelmessig bruker lokaler på den enkelte skole.
- Det må avklares hvordan dekning av kostnader til utlån og utleie (strøm, renhold, vedlikehold o.l.) fordeles. Det bør også utredes om det kan finnes andre driftsmodeller for utlån av skolelokaler.
- Det bør undersøkes om det kan etableres kulturlokaler sammen med idrettsanlegg fremfor i skolebygg, for å lettere å kunne løse utfordringer med soneinndeling, tilsynsvakt, m.m.

Strategi 3: Egnede kulturlokaler i andre funksjonsbygg

I tillegg til på skoler foregår det svært mye aktivitet innen musikk, dans og teater i andre funksjonsbygg, slik som fritidssenter, bibliotek, seniorsenter og sykehjem. Kartlegginger gjennomført i forbindelse med denne planen viser at denne aktiviteten i all hovedsak foregår i lite egnede lokaler. Dersom det skal legges opp til kulturaktivitet i disse type bygg og videreføring av strategien om å samlokalisere kulturlokaler med slike funksjoner, vil det være helt avgjørende for å lykkes at lokalene bygges og rehabiliteres så de blir godt egnet også for kulturaktivitet. Dette gjelder både for de enkelte tjenestenes egne behov for kulturlokaler, og for å oppfylle ønsket om at fritidskulturen skal kunne bruke lokaler i slike funksjonsbygg til sin aktivitet.

Konsert på Lindelia sykehjem, foto Lindelia sykehjem

Strategi 4: Etablering av nye arenaer

Ikke alle utfordringene i forhold til kulturarenaer kan løses ved å oppgradere eksisterende lokaler eller ved skoler og andre funksjonsbygg. Bærum har underdekning på kulturlokaler i alle kategorier (framføringsarena, øvingslokaler og produksjonslokaler/prøvesaler), så det vil også være behov for å investere i ny infrastruktur. Dette kan løses ved nybygg slik planen er for Flerbrukshus med kirkerom på Fornebu, eller ved transformasjon av eksisterende bygg slik som på Tanken i Sandvika. Det er store klimamessige gevinster ved å transformere eksisterende bygg sammenlignet med å bygge nytt, så en slik strategi vil i tillegg kunne bidra til å nå kommunens klimamål.

Under er oversikt over behov for nye arenaer til musikk, dans og teater i Bærum. De er som ellers i planen delt inn i lokaler for øving, framføring og produksjonslokaler/prøvesaler.

Framføringsarenaer

Bærum Kulturråd rapporterer om underdekning av framføringsarenaer i Bærum, sett opp mot antall innbyggere og sammenlignbare kommuner.[12] Dette kommer også tydelig frem gjennom den store etterspørselen på scenene som administreres av Bærum Kulturhus, som overskrider kapasiteten. Kulturhuset selv melder i tillegg om underkapasitet i forhold til sin egen programmering av profesjonelle forestillinger.

Liten scene

Den minste av scenene det vil være behov for er en lavterskelscene med publikumskapasitet på 100-150. Anslagsvis 250 kvm. med 7 meter takhøyde. Tilrettelagt for lavterskelbruk med enkelt brukernivå på teknikk i tillegg til mulighet for profesjonelt oppsett. Min. 100 kvm. sceneområde pluss sidescener (totalt ca. 150 kvm.), full lys- og lydrigg, scenetepper, senkbart lysgrid i tak, garderober og produksjonsområde backstage på ca. 50 kvm. På grunn av lite volum vil scenen trolig kun være godt egnet for forsterket musikk, dans, teater og filmklubb med mindre det installeres elektroakustisk klangsystem. Anbefalt plassering i forbindelse Flerbrukshus med kirkerom på Fornebu.

Medium scene

Det vil være behov for 3-4 litt større og godt egnede lavterskel scener for det frivillige kulturlivet, lokale danse- og teatergrupper, til bruk for fritidsklubber, UKM o.l. flere steder i kommunen. De bør ha publikumskapasitet 250-350 med uttrekkbart og motorisert publikumsamfi. Anslagsvis 300-400 kvm. og 10 meter takhøyde. Tilrettelagt for lavterskelbruk med enkelt brukernivå på teknikk i tillegg til mulighet for profesjonelt oppsett. Min. 100 kvm. sceneområde pluss sidescener (totalt ca. 150 kvm.), opphøyet scene på 80 cm., full lys- og lydrigg, scenetepper, senkbart grid i tak og produksjonsområde med kaldport for innlasting backstage (50-100 kvm.). Lager, garderober, toaletter, greenroom, dusjer, kapasitet garderobe/backstage til 50 utøvere direkte tilknyttet sceneområdet. Variabel akustikk med elektroakustisk system, så de kan egne seg for alt fra øvingslokale for

[12] Bærum Kulturråd, Kulturmelding 2022

korps, dansegrupper, teaterforestillinger, kor i tillegg til forestillinger m.m. Anbefalt plassering i forbindelse med Flytårnet AS på Fornebu, i Bærum Vest og i forbindelse med videre bruk av lokalene til brannstasjonen på Bekkestua når den legges ned.

Eksempel på enkelt brukergrensesnitt på lys- og lydteknikk fra Vestby kultursenter, foto Kultur og samarbeid

Framføringsscene for rytmisk musikk

Bærum mangler en moderne og allsidig scene for populærkultur, med kapasitet til å huse både større arrangementer og internasjonale artister. Dette legger begrensninger for programmeringen til kulturhuset, som igjen skaper utfordringer når det kommer til å nå bredden og den yngre aldersgruppen med kulturtilbudet i kommunen. Den store salen i Bærum Kulturhus har ikke setekapasitet til å hente inn de største artistene. Det er i tillegg en sal med fastmonterte seter, som gir lite fleksibel bruk.

Etablering av en scene med kapasitet til 600 sittende/1.500 stående publikummere vil bidra til økt scenetilgang for det lokale kulturlivet og styrke kulturtilbudet til innbyggerne og Sandvika som kulturby. Næringslivet vil også få en scene som egner seg svært godt til konferanser, messer, kick-off og årsfester. En slik scene anbefales i form av Tanken Scene på Hamang, som også kan fungere som erstatningsscene mens Sandvika Teater pusses opp.

Illustrasjonsbilde av Tanken Scene, illustrasjon COWI

Stor kulturhusscene

Flere brukermedvirkningsprosesser for utviklingen av Fornebu peker på behov for en stor scene til profesjonelle forestillinger, samt mulighet til store forestillinger og konserter for fritidskulturen. Anslått behov er 600 kapasitet med publikum i fast amfi. Rundt 1.200 kvm. pluss backstagefasiliteter. En slik scene vil ikke erstatte funksjonene som er planlagt på Tanken Scene. Anbefalt plassering ved Flytårnet AS.

Kombilokale for lydsvak musikk

Lydsvak musikk krever helt andre akustiske forhold enn f.eks. korps, undervisningslokaler, gymsaler, kantiner og forsamlingssaler. Det bygges derfor svært få av dem. Etterklangstiden i et lokale egnet for lydsvak musikk er i stor grad overlappende med noen seremonirom, så et lokale godt egnet for disse musikalske uttrykkene vil også kunne brukes som f.eks. livssynsåpent seremonirom. Det er behov for ett lokale til både øving og fremføring. Sceneområde på ca. 150 kvm. for å plass til et helt kor, 7-10 meter fri takhøyde og publikumskapasitet på 150-250. Anslagsvis 300-400 kvm. Kan sambrukes som livssynsåpent seremonirom, og anbefales derfor plasser i forbindelse med Flerbrukshus med kirkerom på Fornebu.

Øvingslokaler

Bærum har godt tilbud av lokaler til øving for band og musikere ved Øveriet i Sandvika, som dekker behovet for den delen av kommunen. Bærum kulturråd melder om at det mangler lokaler for dans og teater over hele kommunen.

Øvingshotell med prosjektstudioer

Innbyggere som i dag bor på Fornebu, sier det er vanskelig å øve på sine instrument i leiligheter uten å være til sjenanse for famille og naboer. Øving med band er ikke mulig.

Denne utfordringen vil bare forsterkes i framtiden med befolkningsveksten, så det vil være behov for et øvingshotell på Fornebu. Dette bør utformes med flere ulike kategorier av rom, fra solistrom via bandrom til større ensemblerom i tillegg til prosjektstudioer. Alle rom må utformes i henhold til NS-ISO 23591 og ha en enkel bookingløsning i tillegg til en form for resepsjon, som kan hjelpe til hvis det er noen problemer med teknikk eller lignende i rommene (etter mal av Øvingshotellet i Oslo). I tillegg til å fungere som øvingshotell vil disse lokalene kunne brukes til undervisning for kommunale eller private kulturskoletilbydere. Et slikt øvingshotell bør bestå av anslagsvis 3-5 solistrom á 10 kvm., 6-8 bandrom á 25-35 kvm., 2-3 ensemblerom á 80-100 kvm. og 4-6 prosjektstudioer á 15-25 kvm. I tillegg kommer kjøkken, toaletter, lager (ca. 150 kvm.), lounge o.l. Anbefalt plassering ved Flerbrukshus med kirkerom på Fornebu.

Dans- og teatersaler

Det finnes i dag få godt egnede lokaler for øving og undervisning innen dans og teater i kommunen, og dette er særlig en utfordring på Fornebu. Det er i dag noen private teater- og danseskoler på Oksenøya Bruk og Flytårnet AS, men lokalene de benytter er ikke bygd for bruken. Aktørene på Oksenøya Bruk har i tillegg kortsiktige leieavtaler, fordi lokalene skal rives og/eller bygges om til leiligheter og næringslokaler. De vil derfor trolig stå uten undervisningslokaler i løpet av 1-3 år. Den kommunale kulturskolen har ikke tilbud innen disse fagene på Fornebu i dag. Danse- og teatersaler er ofte godt egnet og mye brukt til sosiale funksjoner, som barnebursdager, konfirmasjoner, dåp o.l. Noe det også er spesiell underdekning av på Fornebu.

Anslått behov er 6 danse- og teatersaler á 100-150 kvm. med dansegulv, speil, barrer, musikkanlegg, vente- og henteområder, toalett, garderobe og lager. Anbefalt plassering er 4 stk. på Fornebu og 2 i Bærum Vest.

Glassberget dansesal på Vestby Kultursenter, foto Vestby kommune

Produksjonslokaler/prøvesaler

Det brukes i dag uforholdsmessig mye kapasitet til prøver for teater- og danseforestillinger på Bærum kulturhus sine tre scener. Bedre kapasitet til framføringer og konserter på disse scene kan oppnås ved å tilrettelegge for et eget prøvelokale både for kulturhuset selv, private teater- og danseskoler og fritidskulturen. I tillegg vil et slikt lokale kunne bedre utfordringer med manglende øvingslokaler for symfoniorkester og voksenkorps.

Anslått behov er en sal på ca. 350 kvm. og 10 meter takhøyde med mulighet for publikumsplasser til prøveforestillinger. Sceneområde på ca. 20x15 meter etter mål av hovedscenen på Kulturhuset og flatt gulv i hele rommet. Dempet spesialgulv for dans minst i sceneområde. Garderobefasiliteter til ca. 50 utøvere. Produksjonsområde backstage på ca. 50 kvm. i tillegg til ca. 100 kvm. lager og innlasting fra gateplan. Full lys- og lydrigg med motoriserte trekk/trosser. Elektroakustisk klanganlegg med enkelt brukergrensesnitt, så det kan opereres uten lydtekniker til stede. Anbefalt plassering Hamang, Sandvika.

Fritidssenter

Fritidssentrene i kommunen driver forebyggende ungdomsarbeid gjennom kulturaktiviteter i tillegg til blant annet motorsport, cosplay, skateboard o.l. De er derfor avhengig av tilgang på godt egnede og riktig utstyrte lokaler og arenaer for sine aktiviteter.

Fornebu

Det er etablert et midlertidig ungdomstilbud på Flytårnet AS. Permanente lokaler er planlagt i Tårnkvartalet ungdomsskole. Disse vil imidlertid ikke være i tråd med ønsket behov for egne lokaler uavhengig av skolens lokaler. Det er behov for lokaler som er tilrettelagt for gaming, musikkproduksjon, digital kunst og bandøvingslokaler i tillegg til kjøkken, kontorer, stue/fellesareal og andre støttefunksjoner. Ungdom og Fritid anslår at det minst vil være behov for 2 prosjektstudioer på 15-25 kvm. og 2 øvingslokaler for rytmisk musikk på 20-35 kvm. i tillegg til 30 kvm. lager. Anbefalt plassering for fritidssenter ved Flytårnet AS.

Sandvika

I flere år har ungdom i Bærum etterspurt et relevant og moderne treffpunkt sentralt i Sandvika. Behovet er delvis imøtekommet gjennom gradvis modernisering av eksisterende fritidssentre, samt satsning på ungdomsstyrte arrangementer i Sandvika som for eksempel Pride. Det tilrettelegges for en mengde ungdomsinitiativ/-tilbud, som trenger sentrale lokaler for å holde seg aktuelle og for å treffe flere unge. Helset fritidssenter har gruppetilbud og større kulturprosjekter, som nå har vokst ut av lokalene på Bærums Verk. I tillegg er det behov for en møteplass for ungdommer i nærmiljøet rundt Helset som ønsker en lavterskel-arena for sosialt samvær.

Gjennom å sentralisere kulturprosjektene til Sandvika, kan man ivareta både lokalmiljøet på Bærums Verk og møte behovet for mer sentrale lokaler for de kreative verkstedene. Lydkollektivet vil ha behov for anslagsvis 2 egnede øvingslokaler på 20-35 kvm. og 3 prosjektstudier på 15-25 kvm.

Utendørsscener

Det er arbeids- og kostnadskrevende å arrangere på utendørsscener. Det må i de fleste tilfeller leies inn og rigges både lys- og lydanlegg, sceneinndekning og legges opp til midlertidig installasjon for strøm. Det er derfor ikke å anbefale etablering av flere utendørsscener, med unntak av på Fornebu der dette ikke eksisterer i dag.

Kadettangen

Mye er på plass for at Kadettangen kan fungere godt til festivaler og andre store arrangementer, men det er fortsatt noe arbeid som gjenstår. Blant annet er det en del fysiske hindringer som gjør logistikken på området krevende. Dette bør utredes og finnes løsninger på for at Kadettangen skal bli et enda mer attraktivt sted å arrangere festivaler.

Fornebu

Det vil være behov for en lavterskel utendørsscene på Fornebu. Den bør være ca. én meter høy og min. 100 kvm. sceneområde med tak over. Det bør være opplegg for strøm både til scene og mikseposisjon for lys- og lydteknikk og være konstruert for å kunne feste lys- og lydteknikk i tak. Den må ha enkel tilkomst med stor bil eller lastebil og publikumskapasitet på ca. 200-300. Antatt bruk er hovedsakelig frivillig kultur pluss diverse arrangement i forbindelse med 17. mai, markeder, merkedager, i regi av skolen, Varmesentralen, Flytårnet AS o.l. Anbefalt plassering i tilknytning til Tårnkvartalet ungdomsskole.

Strategi 5: Midlertidighet

Kommunen har til enhver tid noen lokaler og bygg som står tomme. De fleste av disse vil i utgangspunktet ikke være bygd for kulturaktivitet, men om de skal stå tomme en lenger periode i påvente av annen aktivitet, vil det være fornuftig å utrede om de med relativt enkle oppgraderinger kan fungere til kulturaktivitet i mellomtiden. Noen av disse vil også kunne fungere som fjernlager for kulturfrivilligheten uten særlig grad av tilrettelegging. Dette gjelder for eksempel lokalene til den nedlagte barnehagen på Kiletunet.

Strategi 6: Områdesatsinger

Flere områder i Bærum mangler lokaler til både øving og framføring. Noe av dette vil kunne løses ved å prioritere hensiktsmessige lavterskellokaler for kulturlivet i tilknytning til andre funksjonsbygg, som er under planlegging. Å planlegge for dette ved nybygg og rehabilitering av skoler vil være spesielt viktig. Det vil i tillegg være behov for særlokaler til kulturen.

Fornebu er et satsingsområde, fordi det bygges en ny by og det meste av kulturell infrastruktur mangler i dag. Utvikling av Flytårnet AS, etablering av Flerbrukshus med kirkerom, nytt fritidssenter og kulturfunksjoner på Tårnkvartalet ungdomsskole vil i stor grad dekke behovene i dette området i mange år fremover.

Nytt fritidssenter, i tillegg til andre kulturlokaler som foreslått i denne planen vil heve tilbudene i Sandvika betraktelig.

Bekkestua skal utvikles som sentrumsområde og kollektivknutepunkt, det vil derfor være hensiktsmessig å plassere flere kulturfunksjoner her. For eksempel ved transformasjon av brannstasjonen når den flyttes.

Bærum kulturråd melder om at det er spesielt prekær mangel på kulturlokaler i Bærum vest:

> Området har en stor befolkning (ca. 32 000), men de har ikke en eneste fullverdig kulturscene. Det er relativt store forskjeller i levekår mellom grupper og mellom geografiske områder i Bærum. For å motvirke utenforskap og økt polarisering, vil et viktig tiltak være å prioritere og styrke det kulturelle tilbudet i utsatte områder og gi barn og unge et godt tilbud i nærmiljøet der de bor. Dette vil også styrke stedsidentitet, fellesskap og samhold. I den forbindelse vil det være viktig at man har kunnskap og innsikt i hvem som bør nås, og hvordan.

Strategi 7: Økt satsing på bruk av faglig ekspertise og brukermedvirkning

For å lykkes med å tilrettelegge for egnede lokaler til kultur, vil det i fremtiden være helt avgjørende at fagpersoner med rett ekspertise benyttes når disse prosjekteres. Både i forbindelse med nybygg og rehabilitering. Det finnes arkitekter og akustikere som er spesialister på kulturlokaler, men disse blir for sjeldent involvert når kultur planlegges inn i andre funksjonsbygg. Det er en av hovedgrunnene til at man ofte ender opp med uegnede lokaler, til tross for at intensjonen var at lokalene skulle kunne brukes til kulturaktivitet.

I tillegg har fritidskulturen mye kompetanse når det kommer til sine behov, og kulturavdelingen i kommunen har ansatte med kunnskap om hva som gjør lokaler egnet for kultur. Alle disse må involveres i langt større grad og mye tidligere i prosessen (allerede ved utarbeidelse av prosjektmandat) for å lykkes med å legge til rette for kulturlivet i årene som kommer. Særlig når kulturlokalene planlegges inn i andre funksjonsbygg slik som skoler.